
נספחים

פרסומים

סקרים

■ **שרון אסיסקוביץ, היבטים בביטוח סיעוד – 2015**. סקר מס' 285. ינואר 2017
 בדצמבר 2015 כ-161.2 אלף נשים וגברים מעל גיל פרישה קיבלו גמלת סיעוד – כ-16.1% מאוכלוסיית הקשישים. כ-69% מהזכאים ב-2015 היו נשים. ההוצאה השנתית על גמלאות סיעוד הגיעה בשנה זו לכ-5.3 מיליארד ש"ח. התפלגות הגילים של הזכאים מלמדת כי הם מבוגרים יותר מכלל הקשישים. מ-2008 הערכת התלות של תובעי הגמלה נעשת גם בידי רופאים מומחים בגריאטריה, על-פי מסמכים ובוועדות ערר. בסוף 2015 לכ-6% מהזכאים נקבעה רמת התלות שלא בידי מעריכה מטעם הביטוח הלאומי בביתם.

יותר מ-79,200 מטפלות/ים ישראלים העניקו טיפול אישי בבית לזכאים לגמלת סיעוד, הרוב המכריע הן נשים ויותר ממחציתן בנות 50 או יותר. 116 חברות סיעוד סיפקו שירות טיפול אישי בבית: 69 בהן חברות פרטיות ו-47 מלכ"רים. החברות הפרטיות העניקו כ-74% מהשעות בחודש זה.

עוד בפרסום: מאפייני כלל הזכאים לגמלה ב-2015, הזכאים החדשים והזכאים שנגרעו לפי מאפיינים כמו רמות הגמלה, מין, גיל, מצב כלכלי, ותק בארץ ובעלות על היתר להעסקת מטפלת זרה.

■ **נטליה גיטלסון, תלויים בנפגעי עבודה – 2015**. סקר מס' 286. פברואר 2017
 דוח זה מציג את המאפיינים של מקבלי גמלת תלויים בנפגעי עבודה – בני משפחה של עובד שמת כתוצאה מפגיעה בעבודה (תאונת עבודה או מחלת מקצוע), ומציג את היקף התשלומים ששולמו למשפחות אלה ונתונים על התביעות לביטוח לאומי.

בשנת 2015 שילם הביטוח הלאומי כ-4.5 מיליארד ש"ח לנפגעי תאונות עבודה, כ-388 מיליון ש"ח בהם לתלויים. בדצמבר 2015 מספר התלויים היה 4,709. מספרם גדל עם השנים עקב העלייה במספר המועסקים והעלייה במספר נפגעים וההרוגים בתאונות העבודה. הדוח מתבסס על הנתונים המנהליים הקיימים במנהל המחקר והתכנון של הביטוח הלאומי.

■ **נטליה גיטלסון, מקבלי גמלאות נכות מעבודה – 2015**. סקר מס' 287. מרץ 2017

פרסום זה עוסק בנפגעי עבודה – מי שנפגעו בעבודה או בתאונה או חלו במחלת מקצוע, ובגלל הנזק הגופני או הנפשי שנגרם מהפגיעה נפגע כושרם להשתכר. מוצגים בו המאפיינים הדמוגרפיים והרפואיים של הנפגעים, היקף התשלומים ונתונים על התביעות לביטוח לאומי.

בשנת 2015 שילם המוסד לביטוח לאומי כ-4.5 מיליארד ש"ח לנפגעי תאונות עבודה, כ-3.2 מיליארד ש"ח בהם בעבור תגמולי נכות. בדצמבר 2015 47,336 מבוטחים קיבלו קצבת נכות

מעבודה. מספר מקבלי קצבת נכות מעבודה גדל עם השנים, בעיקר בשל האופי ארוך הטווח של הקצבה. דוח זה מתבסס על הנתונים המנהליים הקיימים במנהל המחקר והתכנון של הביטוח הלאומי.

■ **שונטל וסרשטיין, מקבלות גמלאות אמהות בשנת 2016. סקר מס' 288. מרץ 2017**

בפרסום מוצגים נתונים על נשים שקיבלו אחת מגמלאות האמהות בשנים 2012-2016 בהשוואה לשנים קודמות ותוך פירוט מאפייני הדמוגרפיה ומאפייני תעסוקה ושכר שלהן, וכן נתונים על גברים שקיבלו דמי לידה לאב. בנתונים על גמלה לשמירת היריון מובאים גם המאפיינים הרפואיים של מקבלות הגמלה. כל הנתונים מבוססים על הקבצים השנתיים לתשלום גמלאות אלה.

בשנת 2016 שולם מענק לידה לכ-179 אלף נשים, כ-71% (כ-126 אלף) בהן קיבלו דמי לידה. רוב הלידות (98%) היו לידות של ילד אחד. דמי לידה לאב ששולמו לראשונה במאי 1998; ב-2016 קיבלו את הגמלה כ-520 גברים. כ-13 אלף נשים קיבלו גמלה לשמירת היריון ב-2016. כ-19% בהן התחילו להיעדר מעבודתן כבר ברבעון הראשון להריון, עוד 47% התחילו להיעדר ברבעון השני, והיתר – כ-35% – התחילו להיעדר ברבעון השלישי. בכל גמלאות האמהות מספר המקבלות גדל בשנים 2015 ו-2016.

■ **רפאלה כהן וחייה רבין, חברות בקופת חולים – 2016. סקר מס' 289. יולי 2017**

הדוח מציג נתונים סטטיסטיים על חברות בקופות החולים בשנת 2016 - השינויים במספר החברים בקופות ונתונים על התפלגות המבוטחים לפי משתנים דמוגרפיים וכלכליים שונים לפי יישובים. הנתונים מתבססים על קובץ הבריאות שמנהל המוסד לביטוח לאומי והמשמש מקור הרישום הבלבדי של כלל תושבי מדינת ישראל החברים בקופות החולים.

בסוף 2016 כ-8.47 מיליון נפש היו מבוטחים בקופות החולים – גידול של 1.8% לעומת 2015. 52.2% מהם היו מבוטחים בקופת החולים הכללית, 25.4% במכבי, 13.9% במאוחדת ו-8.5% בלאומית. בסך הכל גדל מספר המבוטחים בכל הקופות בכ-147,140, חוץ מקופת חולים לאומית, שמספר החברים בה פחת.

כ-299,500 מבוטחים חדשים נרשמו ב-2016 באחת מקופות החולים, 48.7% בהם בכללית, שיעור הנמוך ממשקלה של הקופה בכלל המבוטחים. לעומת זאת, 27.8% מן המבוטחים החדשים הצטרפו למכבי ו-15.4% למאוחדת - שיעור הגבוה ממשקלן של הקופות האלה בכלל המבוטחים.

בדומה לשנים קודמות, נמצא כי במכבי מבוטחים בעלי ההכנסה הגבוהה ביותר, ואילו בלאומית בעלי ההכנסה הנמוכה ביותר.

■ נתנאלה ברקלי, נשים המקבלות דמי מזונות באמצעות המוסד לביטוח לאומי – סקר מס' 290, אוגוסט 2017

בסוף 2016 היו כ-48 אלף תיקי מזונות פעילים במוסד לביטוח לאומי: כ-15 אלף תיקים של נשים שקיבלו דמי מזונות וכ-33 אלף תיקים של נשים שחדלו לקבל תשלום אך נשאר חוב של בני הזוג. תשלומי דמי המזונות ממומנים מן התקבולים מבני הזוג החייבים ומתקציב המדינה.

ב-2016 שילם הביטוח הלאומי דמי מזונות בסכום של כ-409 מיליון שקלים חדשים. סך התקבולים מבני הזוג החייבים הגיע בשנה זו לכ-154 מיליון ש"ח, שהם 38% מסך התשלומים ששולמו לנשים בשנה זו. שיעור הגבייה מהחייבים הוסיף לרדת ב-2016 לעומת 2015. חשוב לציין כי ב-2014 שיעור הגבייה מהחייבים כבר ירד ירידה ניכרת לעומת 2013 בעקבות העברת הגבייה מהמוסד לביטוח לאומי אל רשות האכיפה והוצאה לפועל (באוקטובר 2014).

סך החוב שהצטבר מאז הופעל חוק המזונות ב-1972 עלה לעומת 2015 בכ-5% והסתכם בסוף 2016 בכ-5.2 מיליארד ש"ח. כשליש מהחוב המצטבר הוא "חוב אבוד", שכן כשליש מהחייבים נמנים עם מי שאינם יכולים לשלם את חובם (שוהים בחוץ לארץ, אסירים, מי שפשטו רגל או מקבלי גמלה להבטחת הכנסה) או שנפטרו.

■ עדי ברנה, פעילות אגף השיקום בשנת 2016, מס' 291, אוגוסט 2017

אגף השיקום במוסד לביטוח לאומי מסייע לזכאים שנפלטו משוק העבודה או לזכאים חסרי ניסיון בתעסוקה, להיקלט בעבודה המתאימה לכישוריהם וליכולת התפקוד שלהם. האמצעי העיקרי בעבודת השיקום הוא הקשר האישי בין המשתקם לפקידי שיקום.

בשנת 2016 טיפלו עובדי השיקום ב-23,320 אנשים שהשתתפו בכ-58 אלף תוכניות שיקום שונות – 53% בהם השתתפו בתוכניות ייעודיות להכנה לעבודה בשוק החופשי. 81% מן המשתקמים שייכים לענף נכות כללית. 2,852 איש, שהם כ-72% מן המסיימים בהצלחה תוכנית שיקום בשנה זו, הצליחו להשתלב בעבודה בשוק החופשי (לא כולל מי שהטיפול בהם הופסק), וכ-14% נוספים סיימו תהליך הכשרה, חלקם צפויים להשתלב בעבודה ב-2017.

לצד השיקום המקצועי, עובדי השיקום מסייעים לזכאים במיצוי זכויות בביטוח לאומי או בגופים אחרים (4,914 אנשים ב-2016), ומספקים חוות דעת מקצועיות לאגפי הגמלאות בביטוח לאומי (כ-48 אלף חוות דעת שונות ב-2016). בהיותם עובדים סוציאליים, עובדי השיקום גם מטפלים בנכים ואלמנות בשעת משבר (45 פניות חדשות ב-2016).

■ מרק רוזנברג, שכר והכנסות מעבודה לפי יישוב ומשתנים כלכליים שונים – סקר מס' 292, אוגוסט 2017

סקר זה מציג נתונים על שכר והכנסה לפני מס, על תעסוקה ועל מעמד בעבודה לפי משתני דמוגרפיה וכלכלה שונים, לשנת 2015. הסקר עוסק באוכלוסיות העובדים השכירים והעובדים העצמאיים המבוטחים בביטוח לאומי וכולל מידע על עשירונים ומדד האי-שוויון בהכנסות מעבודה לפי יישוב. נתוני השכר אינם מתוקנים לחלקיות המשרה.

בשנת 2015 היו רשומים בקובצי המוסד לביטוח לאומי כ-3.65 מיליון עובדים שכירים שונים שקיבלו שכר בעבור חודש אחד לפחות, כ-260 אלף עובדים עצמאיים וכ-49 אלף עובדים שהיו גם שכירים וגם עצמאיים.

להלן הממצאים העיקריים: השכר הממוצע לחודש עבודה של שכירים היה ב-2015 10,418 ש"ח, עלייה נומינלית של כ-4.8% לעומת 2014. שכר הנשים לחודש עבודה (8,316 ש"ח) מהווה כ-67% מהשכר הממוצע של הגברים (12,400 ש"ח). השכר הממוצע לחודש בשנה של שכירים היה 8,868 ש"ח – 85.1% מהשכר הממוצע לחודש עבודה, זאת משום שיש בהם שאינם עובדים שנה שלמה. בין הערים הגדולות (שבהן יותר מ-200 אלף תושבים), ירושלים נמצאת בתחתית עם שכר ממוצע לחודש עבודה ששיעורו 82.1% מהשכר הממוצע במשק, ומעליה אשדוד – 89.7%. לעומתן, בחיפה, פתח תקוה, ראשון לציון ותל אביב השתכרו שכר הגבוה מהשכר הממוצע – 107.4%, 108.6%, 109.2% ו-120.4% בהתאמה.

■ **שונטל וסרשטיין. מקבלי דמי אבטלה בשנת 2016. סקר מס' 293. אוגוסט 2017**

בפרסום נתונים על מקבלי דמי אבטלה בשנת 2016 בהשוואה לשנים קודמות ותוך פירוט מאפיינים שונים, בהם מאפייני דמוגרפיה ומאפייני תעסוקה. מספר המקבלים דמי אבטלה ירד בכ-5% בממוצע לחודש ומספר הבלתי מועסקים ירד בכ-7%. כ-212 אלף מובטלים שונים קיבלו דמי אבטלה בעבור יום אחד לפחות ב-2016 – 67 אלף בממוצע לחודש, שהם כ-35% מסך הבלתי מועסקים. בסך הכל שולמו דמי אבטלה בסכום של 3.1 מיליארד ש"ח, וסך התקבולים מהגבייה לענף זה הסתכם ב-991 מיליון ש"ח, שהם כ-32% מהתשלומים.

■ **מרק רוזנברג. פשיטות רגל ופירוק תאגיד: תשלומי גמלאות וגביית חובות – 2016. סקר מס' 294. אוקטובר 2017**

ב-2016 התקבלו בענף זכויות עובדים בפשיטת רגל (להלן פש"ר) ופירוק תאגיד 673 תיקי מעסיקים בפירוק שבהם הוגשו תביעות עובדים וקופות גמל – עלייה של 7.7% לעומת 2015. במהלך השנה אושרו 9,341 תביעות עובדים. 46.6% מן התביעות החדשות שאושרו היו בענפי שירותים, 24.9% במסחר ו-13.7% בתעשייה וחרושת. בסך הכל שולמו ב-2016 308.5 מיליון שקל לעובדים ולקופות גמל. מהמפרקים נגבו כ-22.8 מיליון ש"ח, המהווים כ-10.9% מהסכום בדין קדימה.

בשנים 2007-2016 טופלו בענף 4,173 מעסיקים ומהמפרקים נגבו בסך הכל 125 מיליון ש"ח, שהם 12.5% מסך החוב בדין קדימה בשנים אלה. סך החוב המקורי היה 2,294 מיליון ש"ח, 43.5% בהם חושב בדין קדימה.

במקביל לתשלומי שכר ופיצויים לעובדים, המוסד לביטוח לאומי פעל לגבות חובות בדמי ביטוח מהמעסיקים בכינוס נכסים ופש"ר באמצעות הלשכה המשפטית. ב-2016 נוספו 1,003 מעסיקים חדשים שהחלו בתהליך כינוס נכסים ופש"ר ובסך הכל היו בסוף השנה 16,463 מעסיקים בכינוס נכסים ופש"ר. סך החוב בדמי ביטוח שהצטבר ב-2016 היה של 2,188 מיליון

ש"ח והמוסד הצליח לצמצם אותו בכ-1.9%. יתרת החוב בסוף השנה היתה כ-2,222 מיליון ש"ח.

מחקרים לדיון

■ דניז נאון, דפנה הרן, חגית סופר-פורמן, אופיר פינמו ורבקה פריאור, גורמים המקדמים ומעכבים השתלבות בעבודה של מקבלי קצבת נכות כללית לאחר תיקון 109 לחוק הביטוח הלאומי (חוק לרון). מחקר מס' 124, מרץ 2017 באוגוסט 2009 הוחל תיקון 109 לחוק הביטוח הלאומי, (חוק לרון). התיקון שינה את מבנה קצבת הנכות הכללית ואת תנאי הזכאות לה, כדי לעודד את מקבלי הקצבה להשתלב בעבודה או להרחיב את היקף השתתפותם בה, ובכך להגדיל את הכנסותיהם ולשפר את איכות חייהם. הביטוח הלאומי ומאירס-גיוינט-ברוקדייל ערכו מחקר שבדק את השפעתו של התיקון בחוק על מצב התעסוקה של מקבלי הקצבה.

בשלב הראשון של המחקר (2009-2010), נעשה סקר ארצי בקרב מקבלי הקצבה ובקרב אנשים עם מוגבלות שאינם מקבלים קצבה זו, ובו נמצא כי שיעור המועסקים בקרב מקבלי הקצבה לאחר התיקון בחוק לא השתנה שינוי ניכר והיה כ-20%.

בשלב השני של מחקר (2014-2015) השלב השני של המחקר, שממצאיו מוצגים בדוח זה, נבדקו אילו גורמים מקדמים ואילו מעכבים השתלבות בעבודה של מקבלי הקצבה, מלבד מאפיינים דמוגרפיים ורפואיים. לשם כך נערכה השוואה בין המשתלבים בעבודה לבין הלא-משתלבים לאחר החלת התיקון, בקרב מי שהחלו לקבל את הקצבה בין השנים 2003-2012. הניתוח התמקד בשתי קבוצות: חסרי ניסיון בעבודה ובעלי ניסיון בעבודה (בשלוש השנים טרם קבלת הקצבה), מתוך הנחה שהגורמים המשפיעים על השתלבות בעבודה שונים בין שתי הקבוצות.

בין ממצאי המחקר והמלצות לפעולה:

שיקום בתעסוקה: בקרב חסרי הניסיון בעבודה, השתתפות בשיקום לתעסוקה מגדילה פי 2.5 את הסיכוי להשתלב בעבודה. ממצא זה מעיד על חשיבות ההכשרה במסגרות השיקום, בייחוד עבור מי שרחוקים משוק העבודה.

לקויות למידה: בקרב בעלי הניסיון בעבודה, לקות למידה מקטינה פי חמישה את סיכויי להשתלב בעבודה. ממצא זה מצביע על הצורך לפתח תכניות התערבות מותאמות, בייחוד ללקויי למידה שנשרו מעבודה.

ציפיות נתפסות של משפחה וחברים: ככל שהפרט סבור יותר שבני משפחתו וחבריו מצפים ממנו לעבוד, סיכויי להשתלב בעבודה גדולים יותר: בקרב חסרי ניסיון בעבודה פי שלושה, ובקרב בעלי ניסיון בעבודה פי 20. ממצא זה מצביע על חשיבותו של העידוד מצד "אחרים" משמעותיים להשתלבות בעבודה.

ידע על חוק לרון: אף שלא נמצא הבדל של ממש בין המשתלבים לבין הלא-משתלבים בהיבט זה, כשליש בלבד ממקבלי הקצבה מכירים את חוק לרון ושיעור נמוך יותר מבינים את השלכותיו המעשיות. לכן מומלץ להשקיע מאמצים בהפצת המידע על החוק ובהסברתו.

■ דניאל גוטליב, מירי אנדבלד, נטליה גיטלסון, אורן הלר, אופיר פינטו, רבקה פריאור ומרק רוזנברג, **עוני, תעסוקה, שכר וקצבאות של מקבלי נכות כללית**, מחקר מס' 125, מרץ 2017

מערך הביטוח הסוציאלי נועד לצמצם את ממדי העוני ולהקטין את האי-שוויון הכלכלי. הביטוח הסוציאלי נועד לספק הגנה מפני זעזועי הכנסה ולצמצם פגיעה בפרנסה בתקופה של מצוקה זמנית או מתמשכת. מאגר נתונים ייחודי שנבנה בשנים האחרונות במנהל המחקר והתכנון של הביטוח הלאומי מאפשר להעמיק בניתוח המצב החברתי-כלכלי של קבוצות ייחודיות ובהן אנשים עם נכויות, תוך אבחנה בין הליקויים הרפואיים שלהם.

המחקר בחן את המצב הכלכלי ומצב התעסוקה של מקבלי קצבת נכות כללית, ובייחוד את מצב העוני שלהם, תוך בדיקת גובה הקצבאות השונות, דפוסי העבודה ומידת היציבות בעבודה, וההשפעות של כל אלה על המצב החברתי-כלכלי של מקבלי הקצבה.

קצבת נכות כללית משולמת למי שעקב נכותו אינו מסוגל לעבוד או שיכולתו להשתכר פחתה ב-50% לפחות. הסכום החודשי לש הקצבה נקבע בהתאם לדרגת אי כושר השתכרות שנקבעה למבוטח. גובהה הממוצע היה בעת המחקר כ-2,850 ש"ח בחודש (כ-30% מהשכר הממוצע למשרת שכיר). מעבר לקצבה הבסיסית, עשויות להיות משולמות תוספות על-פי אחוזי הנכות שנקבעו והרכב המשפחה.

■ מירי אנדבלד ואורן הלר, **הערך הכספי של עבודת עקרת הבית**, מחקר מס' 126, אפריל 2017

עקרות הבית בישראל מוגדרות כנשים נשואות שאינן עובדות מחוץ למשק ביתן. בהעדר תשלום שכר על עבודתן, הן נחשבות כמי שעבודתן אינה יצרנית וערך עבודתן אינו ידוע. אוכלוסייה זו מתאפיינת במצב סוציו-אקונומי נמוך: ב-2014 כמעט מחצית מהמשפחות של עקרות בית בגיל העבודה היו מתחת לקו העוני, וגם בגיל הפרישה רובן לא נחלצו ממנו. לגישה זו, שלפיה עבודת עקרת הבית אינה "יצרנית", יש השלכות בתחום החשבונות הלאומיים ואמידת התוצר הלאומי, אך גם במערכת הביטוח הסוציאלי.

מחקר זה אמד את ערכה של עבודת עקרת הבית בישראל ותרומתה לכלכלה. הקושי העיקרי בביצוע אומדנים כאלה בנוגע לישראל נעוץ במציאת נתונים עדכניים למספר שעות העבודה שלא בשכר. לפי נתוני ה-OECD, 56% מזמן העבודה הכולל של נשים הוא ללא תשלום, לעומת כ-30% אצל הגברים, אך נתונים אלה נוגעים לכלל הנשים והגברים ללא קשר למצב התעסוקה שלהם ומצבם המשפחתי.

על בסיס נתונים מסקר הוצאות משקי בית של הלמ"ס ואומדנים שנעשו על-פי נתונים בינלאומיים וסקר תקצוב-זמן האחרון שנערך בארץ בתחילת שנות התשעים, נעשתה סימולציה בנוגע לתרומת עבודת עקרת הבית לתמ"ג תוך התייחסות למאפיינים הייחודיים להן בקבוצות אוכלוסייה שונות ובמצבי חיים שונים. הניתוחים מאפשרים לראות תרומה זו,

שהיא על-פי הסימולציה שוות ערך ל-2.2% עד 4.8% מהתמ"ג. בפילוח לפי חמישוני הכנסה וקבוצות אוכלוסייה עיקריות, עולה כי עיקר הנטל של העבודה שלא בשכר של עקרת הבית נופל על האוכלוסיות העניות יותר בישראל: משפחות גדולות בכלל וערבים וחרדים בפרט.

מצבן הכלכלי הקשה של עקרות הבית לעומת התרומה הרבה של עבודתן ה"שקופה", צריכים להיות מובאים בחשבון בעת ששוקלים מדיניות מיסוי רגרסיבית כלפי אוכלוסייה זו.

פרסומים שראו אור בכתבי עת בחו"ל

■ Raanan Raz, Hagai Levine, Ofir Pinto, David M Broday, Yuval Marc G. Weisskopf (2017), Traffic-related air pollution and autism spectrum disorder: A population-based nested case-control study in Israel. **American Journal of Epidemiology**, Volume 187, Issue 4, April 2018, pp. 717–725

מצבור הראיות מצביע על כך שחשיפה לזיהום אוויר בפרק הזמן הסמוך ללידה (לפניה ואחריה) קשור לסיכון מוגבר להפרעה על הרצף האוטיסטי, אך מחוץ לארה"ב העדויות להשפעה כזו אינן חד-משמעיות. מחקר זה בדק את הקשר שבין חנקן דו-חמצני, מזהם מתחבורה, והסיכון לאוטיזם, בקרב ילדים - עם אוטיזם וקבוצת ביקורת - שנולדו באזור המרכז בישראל בשנים 2009-2005. ילדים עם אוטיזם זוהו באמצעות מאגר הנתונים של הביטוח הלאומי בישראל (סה"כ 2,098 ילדים) וקבוצת הביקורת היתה מדגם של 20% מתוך הילדים ללא אוטיזם (סה"כ 54,191 ילדים). החשיפה לזיהום אוויר התבססה על מודל פיזור אופטימלי, ובאמצעות מודל רגרסיה לוגיסטית ומודל התפלגות עוקב נאמד יחס הסיכויים לאוטיזם ברמת ביטחון של 95% לפחות.

מן התוצאות עולה כי במודל מתואם לשתי תקופות, עלייה בחשיפה לחנקן דו-חמצני בזמן ההיריון של 5.85 חלקיקים למיליארד הביאה ליחס סיכויים של 0.77, ולאחר ההיריון ליחס סיכויים של 1.4. מודל התפלגות עוקב הראה ירידה בסיכון לאוטיזם סביב שבוע 13 להיריון ועלייה בסיכון סביב שבוע 26 לאחר הלידה. ממצאים אלה מלמדים כי לחשיפה לחנקן דו-חמצני לאחר הלידה יש מתאם חיובי עם העלייה בסיכון לאוטיזם, ולפני הלידה מתאם שלילי.

■ Ester Goldblat, Ofir Y. Pinto (2017), Research and Planning Department, National Insurance Institute, Jerusalem, Israel Academic outcomes of adolescents and young adults with hearing loss who received auditory-verbal therapy. **Deafness & Education International**, 19:3-4, October 2017, pp. 126-133

על-פי הגישה השמיעתית-מילולית (AVT), לימוד הדיבור מתבסס על הקשבה ודיבור דרך ערוץ בשמיעה בלבד. מחקרים שבחנו את יעילות השיטה התמקדו יותר בבדיקת השפה והדיבור של ילדים שעברו שיקום בגישה זו, ופחות בהשפעתה לטווח ארוך כמו למשל הישגים בלימודים. מחקר זה בדק את ההישגים בלימודים של מי שעברו שיקום שמיעתי-מילולי (קבוצת המחקר) בהשוואה למי שלא עברו שיקום כזה (קבוצת ביקורת), והוא נעשה באמצעות

סקר טלפוני בקרב הורים ל-52 בוגרים צעירים ומתבגרים. המידע שנאסף שולב עם מידע מנהלי של הביטוח הלאומי בישראל.

מן המחקר עולה, כי יש מתאם חיובי בין השתתפות בשיקום שמיעתי-מילולי להישגים בלימודים. תרומה חיובית במיוחד נמצאה במקצועות ספרות ולשון עברית. תוצאות אלה מראות כי לבוגרי השיקום השמיעתי-מילולי הישגים טובים יותר בהשוואה למי שלא שוקמו בגישה זו.